

k van alle
n, dat er
at er drang
in weerl
verkeerd
hem bete-

nier geheel
schuld, die
der fre-
erden kon-
tenis van
zichte, en
el in voor,
n veronge-

lvies: Sla
Leg beslag
t. Zet at,
zijn plaats
len we de
de Gere-
kt voel.
nien titel is
n de heer
paradoxaal
bij hif, de
nlijkheid,
ten slotte
e karakter,
ietigt.

d even de
dlat der
Vrienden
lactie van

nde, maar
kker gere-
n van de
over haar
dewerking
c. s. een

ns publiek
t meeging
ermoeiden,
n juist bij

ablad wel
king van

n er is in
t, zooveel

n kan im-
te maken?
loed zou-
doen,
helven en
vr.

de oplei-
den zou
van een-
worden,
lg.

het ex-
ceelde-
maar ook
u men al
naar mo-
ende, den-

t van een
ies uitge-
renbedrog
nabij hif
ndist als
te restond
aanklacht

t boeske
tuigt het
eidsbeset,
zich aan
a aan het
t.

ijfel over
t boekje
fultatuli-
de Vrije
de toon
tekt, is in
stoon der
g.

h aan de
heer De
flugschrift

len toorn
leugen in
besprekt,
navolging
aboosling
de toon
te weinig
niet alle
ekelingen

haar ko-
lood.
uvtbr.

mbt.

gewezen
n Koning
n der ge-

In die koninkrijken, keizerrijken, hertogdommen enz., die zich op aarde in den burgerstaat gevormd hebben, is er een koning, keizer of groothertog met onderdanen.

Wel heeft men in onzen tegenwoordigen tijd dit woord onderdanen in onbruik gebracht, als den vrijen burger onwaardig; maar dat is puur uitvloeisel van de revolutionaire theorie. Wie naar het beginsel der Fransche revolutie geen overhoogheid van Godswege over zich erkent, en het koningschap of op het contrat social, of op het algemeen belang, of op de gevolgen der historie laat rusten, kan uiteraard in een burger nooit een onderdaan zien.

Dit komt er van, als het geloof uit het hart verdwijnt. Dan toch buigt het schepsel niet meer voor een God, die boven hem staat; en erkent dus nog veel minder een hoogheid van eenigen mensch, die door God over hem gesteld is en aan wien hij zich om Gods wil heeft te onderwerpen.

Al wie daarentegen met Rom. XIII kon erkent en belijdt, dat alle macht door God over ons gezet is, en met den Man van smarten voor Pilatus' rechterstoel bekent, dat niemand macht over hem heeft, tenzij die hem van boven gegeven zij, die kan noch mag met deze revolutionaire theorie meegaan.

Voor dien blijft het: God boven en over ons; wij onder God en absolutelijk aan Hem onderworpen; en diensvolgens onderdanen van den koning of vorst, dien het God den Heere belijdt heeft over ons te stellen.

Ook in dat andere Koninkrijk, waarvan op het terrein der kerk sprake is, gaat dit derhalve door.

Ook Koning Jezus, die in de hemelen zijn residentie heeft, besit onderdanen.

Niet onderdanen, die Hij wilkeurig kiest, maar dezulken, die Hem van den Vader gegeven zijn; en die Hij als zoodanig beschermt, bewaart en onderhoudt. En in dit onderdanenverband staan eveneens al diegenen, die, hoewel slechts uitwendig met de kerk verbonden, toch het teken van onderdanen in den Doop ontvangen hebben. Ook al zijn er toch, helaas, onder deze onderscheidene die van achteren zullen blijken niet door den Vader aan den Zoon gegeven te zijn, toch doen deze zich, als behoorrende tot het Rijk Christi voor; worden er in afwachting van latere beslissing onder gerekend; staan derhalve in het onderdanenverband; en moeten ook door ons als onderdanen van Koning Jezus beschouwd worden.

Onderdanen van Koning Jezus zijn we, omdat de Heere HEERE over ons te zeggen heeft, en Hij dit zeggenschap over ons aan Koning Jezus heeft overgedragen; alzo Jezus als Koning over ons gezet en aangesteld heeft; en misdien van ons eischt, dat we ons aan het woord en den wil en het welbehagen van dezen Koning onderwerpen zullen, tot tijd en wille eens de laatste vijand zal zijn te niet gedaan, als wanneer de Heere HEERE weer zelf rechtstreeks Koning over ons zijn zal en Hij zal blijken te wezen alles in allen.

Nu echter doet zich hier het hoogst opmerkelijk verschijnsel voor, dat deze onderdanen tevens op hun heur koningen, priesters en profeten zijn. Zij zullen als koningen heerschen in alle eeuwen. Ze zingen het heilig Godslam toe: *Die ons gemaakt heeft tot Koningen en Priesters Gods en den Vader!* Ook noemt de heilige apostel Petrus hen: *Een uitverkoren geslacht, een Koninklijk Priesterschap, een heilig volk, een verkregen volk!*

De onderdanen van Koning Jezus in Nederland verkeerden dus metterdaad in een andere conditie dan de onderdanen van koning Willem III in den burgerstaat. Ze zijn en blijven onderdanen, maar tegelijk, met dat ze onderdanen zijn, zijn ze tevens zelf koningen.

Veel is over de betekenis van deze woorden getwist, en bijna in den regel zijn ze misverstaan, doordien men verzuimd in het wezen van het ambt door te dringen. Men heeft deze uitdrukking, dat de onderdanen van Koning Jezus tevens zelf koningen zijn, pogen te verklaren door te wijzen op den broederband die tusschen hen en hun Koning bestond. Hij aller broeder. Dus zij zijn broederen. Alzo van prinselijke geslacht en koninklijken bloede. En derhalve tredende in die bijzondere rechten, die ook in den burgerstaat aan prins van het koninklijke huis plegen te worden toegekend. En ongetwijfeld ligt hier een deel waarheid in.

Hij de eenige, eeuwige en natuurlijke Zoon van God, maar toch ook wij om zijneuwille als kinderen van dienzelfden Vader aangenomen. Hij de erfgenaam en wij mede-erfgenamen van Christus.

Toch zegt dit niet genoeg. Want hoe hoog prins van 's konings huis in den burgerstaat ook staan mogen, nooit zal men hen daarom toch zelf personen koningen noemen.

Dit voelende heeft men daarom gepoogd hen tot een soort onderkoningen van den Koning Jezus te maken, en het voorgesteld, alsof hun het koningschap over de wereld, over de heidenen, over de krachten der natuur, en zooveel meer gegeven ware.

Doch dit kan uit den aard der zaak geen steek houden. Deels niet omdat men op die wijs het woord koning oneigenlijk en overdrachtelijk neemt. En deels niet omdat ook zoo de geloovigen zulk een macht niet bezitten noch uitoefenen.

Overdrachtelijk en oneigenlijk neemt men het woord koning, wanneer men daaronder verstaat zekere geestelijke meerderheid over de heidenenwereld en over de ongelovigen; want koning duidt niet aan zekere ongemerkte meerderheid van den ver-

borgten persoon, maar een uitoefening van gezag. En dit ontbreekt hier. Ook gaat het zoo niet op van de geloovigen stuk voor stuk, maar slechts van de geheele Christenheid als één geheel gedacht. Terwijl er toch uitdrukkelijk staat, dat zij persoonlijk koningen en priesters gemaakt zijn.

En ook het gaat niet door. Want het is niet waar dat de geloovigen steeds een geestelijke meerderheid bezitten. Omgekeerd vindt men veeleer de geloovigen vaak in een donkeren hoek verscholen en in bekrompenheid voortkwijnen, terwijl de lieden der wereld op alle manier over hen heerschen.

Waar nog ten derde dit bezwaar bijkomt, dat bij die opvatting het koningschap der geloovigen bij hun dood zou eindigen. In den hemel toch zijn niets dan geloovigen, en ontbreekt dus de heidenenwereld, die hun onderworpen zou zijn.

De maak ligt dan ook geheel anders, en om haar te verstaan, moet men naar het Paradijs terug.

Adam, ook nog eer Eva uit zijn ribbe geschapen was, stond in het Paradijs als koning. Hij stond in zijn goddelijk ambt. Hij stond in dit ambt rechtstreeks onder God. En dat ambt was, dat hij in dienst van God stond, bij God in dienst was, en nu als knecht Gods en dienstknecht des Allerhoogsten, niemand dan God boven zich had.

Van onze koningen op aarde nu is dit juist de beschrijving van het kenmerk: *Dat ze niemand dan God boven zich hebben.*

En dit koninklijk kenmerk nu van niemand dan God boven zich te hebben, dat komt aan elk kind van God toe; niet in den burgerstaat, want daar handelen we thans niet van; maar in het Koninkrijk der hemelen.

Denkt ge u een toestand buiten de zonde, dan heeft ook niemand eenigen mensch boven zich, en is er niemand boven ons dan God. En als eenmaal de zonde en daarmee de laatste vijand, d. i. de dood zal zijn te niet gedaan, zal Jezus zelf het Koninkrijk weer aan den Vader overgeven, en alle ambt van menschen over menschen vervallen zijn.

Een ambt waarmee aan een mensch macht over menschen gegeven is, bestaat alleen om der zonde wil. Zondaren vergeert God door menschen. Die nog geen zondaren waren of ophielden zondaren te zijn, regeert Hij zelf rechtstreeks.

Hiermede valt echter het ambt als zoodanig niet weg, want dan juist is het leders koninklijk ambt om den Heere zijn God te dienen. Wat wegvallt is alleen dat om der zonde wil ingetreden ambt van hoogheid, waardoor menschen over menschen worden gesteld. Dit is een straf voor de zonde en een middel ter fnuiking der zonde. Valt die eens weg, dan keert alzo het oorspronkelijk ambt, in het goddelijk beroep, terug, en zal, gelijk onze Catechismus zegt, een ieder God recht kennen als profet, hem lief hebben als priester, en met hem in de eeuwige zaligheid als koning heerlijk zijn.

Trad nu met de wedergeboorte opeens de hemelsche toestand voor Gods kinderen in, dan zou op staanden voet de zonde in hen uit hebben, alle band ook in den burgerstaat voor hen wegvallen, en zelfs van een Koningschap van Jezus over hen zou geen sprake zijn.

Doch dit is niet zoo. Een kind van God op aarde verkeert in een gemengden toestand. Hij is heilig en toch ligt hij nog midden in de zonde. Hij is vrij en toch draagt hij nog kluisers. Hij leeft in den hemel en toch wandelt hij nog op aarde. En eerst door den dood gaat hij in den zuiveren, onvermengden toestand in.

Vandaar komt het, dat hij kind van God en toch aan de burgerlijke overheid onderworpen is. Dat hij niet meer kan zondigen en toch nog dagelijks strijkt. En zoo ook dat hij zelf tot koning gemaakt is en toch nog in Jezus een Koning over zich heeft.

Dit laatste zou nu strijden, en niet kunnen, indien Koning Jezus niet tevens God zelf ware. Maar nu zijn van God gezalide Koning tevens zelf van God en God is, nu heeft voor het diepst van zijn bewustzijn deze strijd opgehouden. Felteijk toch heeft hij dan in zijn Koning Jezus niemand minder dan een God boven zich, en is hij aan niemand dan aan God onderworpen.

En wijl dit nu het koninklijk kenmerk is, niemand dan God boven zich te hebben, is metterdaad en in der waarheid elk kind van God zelf in den koninklijken stand.

En hieruit nu vloeit rechtstreeks het ambt der geloovigen voort, waarop onze Confessie zooveel nadruk legt, en dat, na lange jaren geslapen te hebben, nu deze laatste dagen weer eenigszins tot veler bewustzijn begint door te dringen.

Is het toch waar, dat de onderdanen van dezen Koning niemand dan God boven zich hebben; zonen der vrije en niet der dienstbare zijn; broeders van den Koning genoemd worden en alzo van prinselijken bloede zijn; ja, dat ze uit éénen Vader met hun Koning geboren, erfgenamen van God en mede-erfgenamen van Christus zijn; en hoewel nog in dezen gemengden staat verkeerende, toch nu reeds door den Zoon waarlijk zijn vrijgemaakt, dan volgt hieruit rechtstreeks, dat er in de kerk geen plaats is voor een ambt, dat door menschen bediend, een heerschappij over de kinderen Gods zou oprichten.

Een aardsch koning stelt personen, die hij benoemt over zijn gewone onderdanen aan, om over hen te heerschen; maar dit zal hij nooit of nimmer doen over de prins van zijn eigen huis.

En zoo ook stelt Jezus als Koning in zijn kerk nooit personen aan om over zijn onderdanen te heerschen, eenvoudig omdat al zijn onderdanen zijn medegenooten in de Koninklijke eere zijn.

Voorzover er dus toch ambten in de kerk optreden, staan deze in geheel andere verhouding tot de onderdanen, dan een burgemeester of een commissaris des konings.

Deze staan boven de onderdanen; iets wat nooit bij de kerkelijke ambtsdragers bestaan kan.

Immers met het ambt bekleed zijn in Jezus Koninkrijk al de zijnen.

KUYPER.

Mit de pers.

In het Synodaal gezelschap begint het er te Amsterdam reeds niet rooskleurig uit te zien. De Modernen en Ethische en Neo-Kollhergannen, die zich aanemalen tegenover de Gereformeerden en hun uitbanning doordreven, beginnen nu reeds te hapselen over de verdeling van den buit.

Ziehier wat o. a. aan *De Hervorming* wordt geschreven:

Deze dagen werd hier een algemeene vergadering van de leden der nieuwe Bieserveeniging gehouden. Men moest candidaten stellen voor acht en dertig vacatures in het klescollege. Hierbij kwamen vreemde dingen aan het licht, welke wel mogen worden meegedeeld om het kerkelijk publiek te doen oordeelen over den tegenwoordigen toestand der Ned. Herv. Gemeente alhier.

Voor eenige maanden is het klescollege in deze gemeente nagenoeg geheel vernieuwd, wat de gemiddelde leeftijd der candidaten van *De Hervormde Kerk* regeert ongeveer 1400 stemmen; die van de Bieserveeniging *Vrijdenkerij* ongeveer 1100, die van *De Hervormde Kerk* en *Leidsche rijk* 500 stemmen. Het aantal stemmen, door modernen uitgebracht, was dus verveelvoudigd. Doch hierin de mindelheid, waar de beide andere partijen zich vereenigden. Gezonden werden dus alle candidaten, die op de lijst der modernen en op die van een der andere Bieserveenigingen voorkwamen, en eveneens zij, die destemmen der leden van *Vrijdenkerij* en *Geloof, Hoop en Liefde* op zich vereenigden. Doch nu bleven er nog ongeveer 70 plaatsen onbezet.

Men had toen een nieuwe vrije stemming willen bijbrengen. Indien dit ware geschied, dan zouden alle modernen buitengesloten zijn geworden. Doch na een protest van de zijde onzer Bieserveeniging is men hierop teruggekomen, en werd de herstemming gehouden alleen tusschen hen, die na de verkomen de meeste stemmen hadden verkregen. Dit waren uitsluitend modernen. Vandaar dat er ongeveer 70 kansen in het klescollege werden benoemd.

Een ander resultaat voortvloeiend. Vooral, als men bedenkt, dat de moderne partij zoo talrijk is en betrekkelijk de meeste stemmen uitbracht. Te meer te betonen, omdat de modernen, die een vorig jaar 1700 stemmen uitbrachten, den toestand in hunne macht hadden. Men moest zich schikken en zag hierin althans een begin van betere tijden.

Doch wat geschiedt? Door bedanken enz. bleven er 38 vacatures. Bij het verdeelen der gemiddelden over de onderscheidene jaren van afbreiding, 1888, 1889, 1890 en 1891, werden alle modernen in 1888 geplaatst, de orthodoxen in de overige jaren, en de vacatures in 1890, een in 1891.

En bleef het hier nog maar vijf. Doch hoor verder.

Maar wat erger is. De acht en dertig vacatures worden in 1889, 1890 en 1891, en alle modernen worden in 1888 geplaatst. Nu treden zij zoo spoedig mogelijk af. Het is te denken, dat deze benoediging verbandt en geschiedt op de volgende wijze. Anderzals het oordeel daarover zeer streng moet zijn. Waarom toch zijn de vacatures in 1889, 1890 en 1891 niet door modernen vervuld?

Nu is er echter nog veel meer. De kerkeraad brengt ter kennis der leden, dat de periodieke verdeling in plaats van in het voorjaar reeds in November a. s. zal plaats grijpen. Dit is bijna onbegrijpelijk.

Om het te begrijpen, moet men weten, hoe de wet die afbreiding van gemiddelden regelt, Art. 12 luidt: De periodieke verdeling van gemiddelden in het klescollege ontstaat, heeft plaats op den derden Dinsdag in de maand April, van het voormiddag 9 tot des namiddag 4 uren, en de zond van 8 tot 10 uren. Ingeval herstemming noodig is, geschiedt zij niet eerder dan op den tweeden daaraanvolgenden Dinsdag. — Zoo noodig kunnen er ook nog op gelijke dagen in November stemmingen plaats hebben. En Art. 23: De tijd voor de periodieke optreding en afbreiding van de leden van het klescollege wordt bepaald op den eersten Maandag in Januari.

De wet is vreemd — verandering in April, optreding in Januari — maar doeltreffend. De verkiezing in April is de gewone; zoo noodig, al zal wel zijn, indien er een dringende oorzaak voor bestaat, b.v. onvoldoendeheid van het klescollege, of te groote onvoldoendeheid, dan ook in November. Zoo zouden nu, op grond van dit artikel, de 38 vacatures op weinige wijre vervuld kunnen worden.

En wat doet de kerkeraad nu? De zullen 100 kansen moeten geschieden. Die 70 meer zijn allen modernen in treden in Januari a. s., of in plaats van Januari 1889.

De Hervorming zegt hiervan:

Dit mag wel bijna ongelooftelijk heeten. Men doet best zijn oordeel over zulke dingen op te schorten. Misschien toch kan het gebeuren worden toegelicht. Reeds heeft de Bieserveeniging *De Hervormde Kerk* zich tot den Kerkeraad om opheldering gevraagd. Laat ons hopen, dat die gegeven zal kunnen worden. Want boven den wensch om te suggeren staat de wensch, dat de onderdanen der kerk zich in een goddelijk en goetd trouw bewaard, mogen worden. Indien de modernen nu al op handige wijze uit het klescollege verwijderd zouden kunnen worden, zij zouden de verliezenden niet zijn, veeleer van de schade komen aan de zijde onzer tegenstanders, die door zoo te doen hunne zaak in het oog van alle welkenenden zouden benadeelen.

Op theologisch gebied inconsequent-Modernen en op kerkrechtelijk terrein inconsequent-Gereformeerde, staan de Ethische-Irenischen en hun gezelschap tusschen twee vuuren.

Het eind zal leeren, wat straf en wat wreke der beginselen, ook te kunnen opzichte, over rechts- en beginselverkrachting, gaat.

Slechts één ding vatten we niet. De Modernen hebben onder leiding van Dr. Koch dapper moegedolven om de Irenischen te leeren, hoe ze het recht te onzen opzichte verkrachten konden.

Ellywe, hoe verbaast het hen dan kunt, als de Irenischen toonen, dat ze in die kunst volleverd zijn?

KUYPER.

Officiële Berichten.

De Deputaten van het Synodaal Convent in zake der hereniging met de Christelijke Gereformeerden brengen hiernede ter kennis van de Kerken, dat als verslag van een eerste conferentie, onderstaand officieel rapport is vastgesteld.

RAPPORT.

Laastleden Donderdag heeft in het *Hotel des Pays-Bas*, te Utrecht, de aangekondigde samenspreking plaats gehad tusschen de drie Deputaten van het Synodaal Convent en de door hen genoodigde heeren Docenten der Theologische school te Kampen.

Ten een re kwamen, als zoodanig, samen de heeren Dr. W. van den Bergh, Doc. H. de Cock, Prof. Dr. A. Kuyper, Prof. Dr. E. L. Rutgers, Doc. S. van Velzen en Doc. O. K. Wielinga.

Dr. Rutgers, als Voorzitter der Deputaten, heette de opgekomenen welkom en noodigde aanschijn de heer Doc. Van Velzen, als den oudste in jaren, uit om de leiding der samenspreking op zich te nemen.

Deze, hieraan voldoende, ging voor in het gebed en las Jacobus I, waaruit hij aanleiding nam om met een kort woord de eigenlijke samenspreking in te leiden.

Hierbij werd allereerst gezonden: dat de drie Deputaten waren aangewezen door het Synodaal Convent en de heeren Docenten wederom door dezen waren ingenoodigd.

2°. dat niemand mandaat had of beweerde te hebben om in naam van enige kerk of kerken te kunnen handelen, en dat met name de broederen uit Kampen niet in hunne qualiteit van Docenten aan de Theologische kweekschool waren verschenen, maar als genoodigden der Deputaten; en dat wel met dien verstande dat hier geen sprake kon zijn van aan de kerk te willen onnemen wat aan haar alleen toekwam, want dat uitsluitend beoogd werd zoodanige bespreking van de wederzijdsche verhouding, als tot verheldering van denkwijzen en alzo tot voorbereiding van de eigenlijke beslissing door de daartoe eeniglijk bevoegden kon leiden.

Na aldus de positie, waarin men zich bevond scherp te hebben afgebakend, bracht men de vraag in bespreking, of het wenschelijk en doenlijk scheen, om metterdaad eerlang een breedere Conferentie te doen plaats hebben, die alsdan uit de zes Deputaten en alle heeren Docenten uit Kampen zou bestaan. Naardien toch deze saanspreking alleen ten doel had zulk een breedere Conferentie voor te bereiden, zou zij vanzelf vervallen, bijaldien zulk een breedere Conferentie niet geraden scheen.

Eenparig sprak men daarop het wenschelijke van zulk een Conferentie uit, en maakten de Deputaten volgaarne gebruik van de hun aangebodene gastvrijheid, om deze breedere Conferentie te Kampen te doen houden.

Als dag werd voor de Conferentie de 17e November vastgesteld, des morgens te tien uur te beginnen, onder beding dat ook de 18e November daarvoor afgezonderd zou worden, indien men op één dag niet wel gereed kon komen.

Bijstanders of hoorders reeds bij deze breedere Conferentie toe te laten, scheen niet doeltreffend, maar toch was men zoorzeer overtuigd van de noodzakelijkheid, om deze belangrijke aangelegenheid ook publiek te bespreken, dat aan de breedere Conferentie o. m. zou worden voorgesteld het initiatief te nemen tot een derde Conferentie, waaraan alsdan meerdere openbaarheid en wellicht de vorm van een meeting kon gegeven.

Voorts werden op het Agendum voor de Conferentie van 17 November gebracht deze 12 punten:

1°. De stemming des gemoeds, waarin naar Gods Woord elke poging tot hereniging op kerkelijk terrein behoort te worden aangevangen.

2°. Wat men gezamenlijk, op grond van Gods Woord en conform de drie Formulieren van Eenigheid houdt van het leerstuk der kerk, voor zooveel dit betreft de verhouding, waarin de onzichtbare kerk staat tot de onderscheidene vormen, waarin de zichtbare kerken optreden.

3°. In hoeverre het van Godswege geëischt en des noodzakelijk is, dat geloovigen, die in beheliden en kerkenordening overeenstemmen, ook onder eenzelfde kerktegenwoording leven.

4°. Welke zijn de geestelijke oorzaken, waaruit door onze en onzer vaderen schuld de zoo noodzakelijke eenheid van kerktegenwoording, die een tijdlang bestond, verbroken en dusver niet hersteld werd?

5°. Hoe te oordeelen zij over de *Nederlandsche Hervormde Kerk*, zoodat dit genootschap thans met zijn organisatie en bestuursverpakking bestaat.

6°. Hoe te oordeelen zij over de plaatselijke kerken, beschouwd als integreerende deelen van het Nederlandsch Hervormd Kerkgenootschap.

7°. Mogen Gereformeerde belijders, die erkennen, dat alle Gereformeerden tot eenzelfde kerk behooren, op plaatsen waar reeds een Gereformeerde Kerkeraad bestaat, nog een anderen Kerkeraad daarnaast zetten?

8°. Is er bedenking tegen, dat plaatselijke Gereformeerde kerken hier te lande, naar de Wet op de Kerkgenootschappen, van haar bestaan kennis geven aan de Kegeering?

9°. Is er bedenking tegen, dat in verband levende kerken dit gezamenlijk doen als één kerk?

10°. Hoe heeft een Gereformeerde kerk, die ter oorzake van deformatie genoodzaakt wordt tot reformatisch handelen, zich te gedragen om inderdaad voortzetting te blijven van de oude Gereformeerde kerk te dier plaatse?

11°. Waarom is het Collegiale begrip van Genootschap en plaatselijk dat van Congregatie, onbestaanbaar met de beginselen van het Gereformeerde kerkrecht?

12°. Wat staat ons te doen, om eenzijdig de algemeene overtuiging in de onderscheidene kerken te hewerken, en anderzijds praktisch de hereniging der kerken voor te bereiden?

Na vaststelling van dit Agendum sloot de heer Dr. Van den Bergh te vijf ure de samenkomst met dankzegging, en werd aan de heeren de Cock, Kuyper en Rutgers in mandaat gegeven, in den loop van den avond de inleiding van de 12 punten van het Agendum onder de zes saamgekomenen te verdeelen, waarbij als regel werd vastgesteld, dat deze inleiding zooveel mogelijk bij wijze van korte stellingen zou worden gegeven.

Terwijl ten slotte nog werd afgesproken, dat een eenschuldig verslag van deze samenkomst geplaatst zou worden in de *Basin* en in de *Heraut*.

(n. g.) VAN DEN BERGH.

DE COCK.

KUYPER.

RUTGERS.

VAN VELZEN.

WIELINGA.

Utrecht, 6 October 1887.

Voor opij conform.

De Deputaten waren,

namens hen:

RUTGERS, Voorz.

V. D. BERGH, Scriba.

Amsterdam, 10 Oct. 1887.

LEEUWARDEN Zondag 2 Oct. jl. had de bevestiging plaats van den kerkeraad der Ned. Ger. kerk (dolerende) alhier door Dr. J. C. Sikkel, bedienaar des Goddelijken Woords bij de Ned. Ger. kerk te Hillaard. Met hoogen ernst bepaalde hij naar Matth. 27: 37 den kerkeraad en de gansche gemeente bij het kruis als symbool van 's Heeren gemeente, maar tevens wees hij met nadruk op het opschrift:

door Pilatus boven dat kruis geschreven, allen opwekkende om alleen te buigen voor dien Koning en geen andere heerschappij in de kerk te dulden dan alleen de zijne. Met groote belangstelling werd deze plechtigheid door een zeer talrijke, aandachtige schare bijgewoond; slechts enkele nieuwsgierigen verlieten de zaal na de bevestiging.

Den volgenden dag werd de eerste kerkeraadsvergadering gehouden; het juk der synodale hiërarchie afgeschied voor de gemeente: de Dordtsche Kerkenordening weer aanvaard en hiervan kennis gegeven aan Z. M. den Koning, den burgemeester, en heeren kerkvoogden en aan de Ned. Ger. kerken in de classis Leeuwarden en Dokkum.

Het getal der vrijgemaakte kerken in deze classis klom hierdoor reeds tot 18.

W. C. VAN MUNSTER.

Binnenland.

APELDORP. Het classicaal bestuur van Arnhem heeft in zijn vergadering van 28 September jl. goed kunnen vinden den heer C. S. van der Voet, thans godsdienstonderwijzer bij de Ned. Gereformeerde kerk te 's Gravenhage (dolerende), somtijt te verklaren uit zijne betrekking bij de Ned. Hervormde kerk te Apeldoorn en 's Luo, met intrekking zijner alie en heeft hem vervallen verklaard van zijne betrekking tot de Ned. Hervormde kerk.

CHARLOIS. De synodale kerkeraad alhier heeft op het verzoek van een aantal leden der gemeente, om tot de reformatie der kerk over te gaan, het volgende geantwoord:

De kerkeraad der Ned. Herv. gemeente te Charlois, kennis genomen hebbende van uw adres van 15 September jl., heeft in zijn vergadering van gisteren besloten, u te antwoorden, dat hij aan uw verzoek niet kan voldoen.

MAASLAND. De leden van den kerkeraad, door het classicaal bestuur geschorst, zijn door het provinciaal herbestuur in eere hersteld, doch zullen niet weder in hun functien optreden. Reeds tweemaal heeft hier een vergadering van manslidmaten plaats gehad, onder voorzitterschap van Dr. Woudstra, consulent. A. s. Donderdag komt men weder bijeen.

NIJKEK. Stelden de *„dus genaamde minneve“* of *„wel pretendent-kerkvoogden onlangs den eisch aan de soude“*, dat deze binnen acht dagen beheer en fondsen aan hen overdragen, bij vernieuwing (die eisch gesteld, nu met een termijn van drie maanden. Reeds voor den eersten eisch hebben de *„soude“* kerkvoogden bereikt, dat zij zich alieen bij een rechterlijke beslissing zullen nedertrengen.

OUDE-WETERING. De statuten van onse vereniging *„De herelike kerk“*, zijn thans ook van de kerkelijke goedkeuring voorzien. Het bouwen van de noodkerk onduidelijk enige verandering, dat de Reformatische gemeente zich gewend heeft tot Gedeputeerde, om de toestemming van het gemeentebestuur tot bouwen te vernietigen. Den 12den zullen de gemeenter